

Overlijden Jean-Claude Duvalier

Op 4 oktober 2014 is voormalig dictator Jean-Claude Duvalier, bijgenaamd Baby Doc, in Port-au-Prince aan een hartverlamming overleden.

Hij was 19 jaar toen zijn vader overleed en hij automatisch 'Président à vie' werd. Hij regeerde het land zoals zijn vader: als dictator. Toen hij na 15 jaar door een volksofstand hals over kop het land moest verlaten, liet hij Haïti achter als het armste land van het westelijk halfrond.

Na een ballingschap van 25 jaar in Frankrijk komt hij op de eerste verjaardag van de aardbeving terug naar Haïti, hij kust de grond en zegt: 'Ik ben gekomen om u te helpen'. Hij vraagt vergiffenis en uit zijn 'diep leedwezen' met hen, die het slachtoffer van zijn bewind zijn geweest.

De Haïtiaanse officiële instanties schatten dat tot de val van Baby Doc in 1986 meer dan 100 miljoen dollar onder het mom van sociale activiteiten verduisterd zijn. Systematisch werden inkomsten van staatsbedrijven naar Zwitserse banken overgemaakt. Vooral na de aardbeving van 2010 heeft Zwitserland geprobeerd geld terug te storten, maar stuitte op juridisch verzet van de familie Duvalier. Pas in september 2013 confisqueerde de Zwitserse justitie de bezittingen van de oud-dictator.

Al vroeg was Baby Doc op de hoogte van intriges, arrestaties, executies en pogingen tot een staatsgreep. Hij was 11 jaar toen hij ternauwernood ontsnapte aan een aanslag, waarbij drie van zijn lijfwachten omkwamen.

Ook zijn vijanden geven toe dat hij minder dictatoriaal probeerde op te treden, maar in wezen veranderde niets. Het was vooral president Jimmy Carter die naleving van de mensenrechten van hem eiste.

Pas in februari 2014 besluit de Haïtiaanse justitie een onderzoek te doen naar misdaden tegen de menselijkheid waaraan Duvalier zich schuldig heeft gemaakt.

President Martelly verklaart, nadat hij op de hoogte was gesteld van het overlijden van de oud-dictator: 'Bij gelegenheid van deze droeve gebeurtenis betuig ik in naam van de hele regering en van het Haïtiaanse volk mijn innige deelneming aan zijn gezin, zijn familie en zijn aanhang in het hele land. Ondanks onze geschillen en meningsverschillen zijn we getuigen van het vertrek van een authentieke zoon van Haïti. Liefde en verzoening moeten altijd de overhand hebben op de meningsverschillen die we hadden. Dat hij ruste in vrede.'

Aanvankelijk lijkt het er op dat de oud-dictator als voormalig president een staatsbegrafenis zou krijgen. Het wordt echter (vanwege de vele protesten?) een eenvoudige begrafenis in een kapel in de wijk Delmas. Aanwezig zijn familieleden, onder wie zijn ex-vrouw Michèle Benette en twee kinderen. Van de regering is niemand aanwezig. Wel zijn er twee oud-presidenten: Boniface Alexandre en Prosper Avril, en enkele voormalige hoogwaardigheidsbekleders en sympathisanten. Een oud-kolonel, vriend van Baby Doc, noemt hem 'een man die niet begrepen is'.

Enkele tientallen aanhangers van de ex-dictator, die zich buiten de kapel hebben verzameld, roepen: 'Leve Jean Claude Duvalier'.

Terwijl in Delmas de uitvaartdienst plaats vindt, houden in het centrum van Port-au-Prince de leden van groep *Asire* een sit-in tegen het 'herstel van het duvaliërisme'. Ze dragen witte T-shirts met rode vlekken (verwijzing naar het vergoten bloed) en witte zakdoeken in de mond gepropt (verwijzing naar het ontbreken van meningsvrijheid). Op een spandoek de tekst 'We moeten de slachtoffers van de dictatuur niet vergeten.' *Asire* werd opgericht nadat de

president de overleden dictator een authentieke zoon van Haïti had genoemd. Ze wil de mensen informatie geven over de dictatuur van de Duvaliers.

De Internationale Federatie van Mensenrechtenorganisaties (FIDH) en de Haïtiaanse mensenrechtenorganisatie RNDDH verklaren in een communiqué: ‘De dood van Jean Claude Duvalier maakt geen eind aan de rechtsvervolging van zijn bewind. De slachtoffers van zijn regime hebben ook de aanhang van de oud-dictator aangeklaagd.’

De voorzitter van de FIDH: ‘Als Duvalier gestorven is zonder veroordeeld te zijn, op het moment van zijn overlijden werd hij vervolgd wegens opzettelijke verdwijningen, standrechtelijke executies en martelingen die hij bevolen had. Al is hij dan ontsnapt aan zijn veroordeling, niet aan het recht en niet aan de herinnering.’ De oud-dictator dacht te kunnen profiteren van de schok die de aardbeving van januari 2010 onder de bevolking veroorzaakt had en verliet Frankrijk om, zo verwachtte hij, straffeloos in Haïti te kunnen blijven. Maar al twee dagen na zijn aankomst werd een onderzoek ingesteld naar corruptie en verduistering van gemeenschapsgeld tijdens zijn bewind. Kort daarop werden bij de rechtbank 22 klachten tegen hem gedeponereerd wegens misdaden tegen de menselijkheid.

Het Hoge Commissariaat van de VN voor de mensenrechten (HCDH) wijst op de noodzaak de strijd tegen de straffeloosheid voor misdaden in het verleden voort te zetten. ‘De terugkeer van Jean Claude Duvalier in Haïti in 2011 heeft de slachtoffers en maatschappelijke organisaties aangezet om te bewerken dat recht geschiedt voor schendingen van de mensenrechten en de misdaden die, gedurende de vijftien jaar van 1971-1986 dat hij aan de macht was, begaan zijn.’

Ze dringt er op aan dat het onderzoek naar de andere misdadigers wordt voortgezet. ‘Naar schatting zijn onder het bewind van Duvalier duizenden Haïtianen gefolterd, gevangen gezet en gedood. Duidelijk is dat deze misdaden niet allemaal door Duvalier zelf zijn begaan. Er lopen onderzoeken en gerechtelijke procedures betreffende andere personen die worden beschuldigd verantwoordelijk te zijn voor zware delicten en schendingen van de mensenrechten onder het bewind van Duvalier. Het is van wezenlijk belang dat beide acties doorgaan’, aldus Rupert Colville, woordvoerder van het Hoge Commissariaat. (HM, RM, HL)

Regeren per decreet

Premier Lamothe denkt dat president Martelly niet anders zal kunnen doen dan te regeren per decreet. ‘Zes senatoren houden het land in gijzeling, terwijl ze zeggen de grondwet te verdedigen. Op het eind van hun mandaat in januari 2015 wordt het parlement automatisch ontbonden en zal president Michel Martelly vervolgens niets anders kunnen doen dan regeren per decreet.’ De premier hoopt echter dat de kieswet alsnog wordt aangenomen, zodat de verkiezingen kunnen plaatsvinden, zij het met drie maanden vertraging. Lamothe bevestigt dat, als de verkiezingen niet voor eind 2014 gehouden kunnen worden, ze in de eerste drie maanden van 2015 gehouden zullen worden.

Ondanks hernieuwde uitnodiging van Martelly om gezamenlijk naar een oplossing voor de politieke crisis te zoeken, blijft de groep van zes bij haar weigering. Overleg kan alleen maar tot weer een mislukking leiden, vinden ze. ‘Ze kunnen niet anders dan vasthouden aan wat de grondwet voorschrijft. Over de grondwet kan niet onderhandeld worden’. De zes senatoren vinden dat ze niet gehouden zijn aan het akkoord van El Rancho, omdat hun voorzitter, die de overeenkomst tekende, dat niet uit hun deed. ‘De hernieuwde uitnodiging is niet meer dan een cosmetische operatie voor internationale consumptie.’

Een paar andere senatoren zoeken een andere weg. Ze nodigen collega’s uit een blok van vijf senatoren te vormen die gezamenlijk hun ontslag aanbieden. Voor de regering zou dit een uitkomst kunnen zijn.

Het Huis van afgevaardigden heeft al begin september gestemd voor toepassing van artikel 12 van het akkoord van El Rancho. Een van hen verklaart: 'Alvorens met vakantie te gaan hebben de afgevaardigden gedacht er goed aan te doen dit besluit te nemen om nationaal en internationaal het publiek ervan in kennis te stellen dat ze er voorstander van zijn de verkiezingen nog dit jaar te organiseren.'

In Washington heeft premier Lamothe een onderhoud gehad met de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken John Kerry o.a. over de politieke impasse die is ontstaan naar aanleiding van de verkiezingen. Bij deze gelegenheid heeft Kerry nogmaals de Haïtiaanse senatoren aangespoord te kiezen voor de amendementen op de kieswet, zodat de verkiezingen gehouden kunnen worden.

Kerry feliciteert de regering Martelly-Lamothe met de verbetering van de levensomstandigheden van de Haïtianen. Hij is bang dat de weigering van een aantal senatoren in te stemmen met de voorgestelde amendementen een belemmering vormt voor de verdere ontwikkeling van het land. (LM, RM)

Ontbossing door houtskool

Ondanks herhaalde pogingen het gebruik van houtskool terug te dringen, wordt in 70% van de huishoudens houtskool nog steeds gebruikt om te koken. Maar de laatste tijd komt 80% ervan illegaal uit de Dominicaanse Republiek, wat neerkomt op 2.000 km² ontbossing per jaar. 'Het is een sluipende, maar dodelijke kanker met zeer kwalijke gevolgen voor de economie, het milieu en het maatschappelijk leven', aldus de Dominicaanse ingenieur Francisco Sang tijdens een conferentie over dit onderwerp. De illegale import wordt veroorzaakt door de armoede van de Haïtianen: honderdduizenden voeren een aanhoudende strijd om te overleven. (RM)

Bevel tot aanhouding van Aristide

De rechter-commissaris Lamarre Bélizaire geeft op 10 oktober de politiechef schriftelijk opdracht oud-president Aristide aan te houden en voor te leiden. Sinds 10 september heeft hij huisarrest. Hij wordt beschuldigd van witwassen van geld, handel in drugs en ontvreemding van staats eigendommen. Hierop verzamelen zich leden van het Patriottisch Front voor Respect voor de Grondwet (Forparc) en aanhangers van Fanmi Lavalas voor de residentie van Aristide om te protesteren tegen het 'misbruik door de regering van justitie'. Ze roepen alle democratische en volksorganisaties op om op vreedzame wijze te protesteren tegen de manier waarop de overheid de rechterlijke macht gebruikt om haar tegenstanders aan te vallen. (LM)

Schoon drinkwater

Aan de vooravond van een internationale conferentie over Haïti maakt de president van de Wereldbank, Jim Young Kim, bekend dat de Bank een gift 50 miljoen dollar aan het land beschikbaar stelt voor schoon drinkwater en betere waterzuivering om ziektes, die veroorzaakt worden door gebrek aan schoon drinkwater, te voorkomen. 'We hebben veel vooruitgang geboekt in de strijd tegen cholera, maar toch worden nog veel mensen ziek, omdat ze geen schoon drinkwater hebben en er te kort is aan zuiveringsinstallaties.

De cholera dreigt endemisch te worden. Volgens Jim Yong Kim zijn ziektes ten gevolge van gebrek aan drinkwater de voornaamste oorzaken van kindersterfte. 'Het is mogelijk daar wat aan te veranderen. Wij moeten die kans niet voorbij laten gaan en voorkomen dat duizenden kinderen sterven aan ziektes die door water veroorzaakt worden.'

De komende vijf jaar stelt de Wereldbank 90 miljoen dollar beschikbaar voor de gezondheidszorg van 1,8 miljoen moeders en hun kinderen

Volgens berekeningen van de Wereldbank, het Ministerie van Gezondheid en de Directie Waterzuivering is 310 miljoen dollar nodig om de cholera in de meest bedreigde regio's een halt toe te roepen.

Voor een project in agrarische gebieden met ongeveer twee miljoen inwoners, die het meest door cholera bedreigd worden, heeft de Wereldbank 50 miljoen dollar beschikbaar gesteld.

Kort na deze vergadering belegt de VN een vergadering. Secretaris-generaal Ban Ki-moon vraagt steun bij de pogingen van de VN de watervoorziening en de gezondheidsdiensten in Haïti te verbeteren. Volgens de VN veroorzaakt cholera, gevolg van drinken van onzuiver water, onder kinderen jonger dan 10 jaar meer dodelijke slachtoffers dan HIV/aids, malaria en mazelen samen.

Ongeveer 38% van de Haïtianen hebben geen toegang tot veilig drinkwater. (RM, HM)

Onrust in Petit-Goâve

Het is al twaalf dagen onrustig in Petit-Goâve. De oppositie eist het aftreden van de burgemeester. Ze zou geen goed beleid voeren. Wegen geblokkeerd, brandende barricades, scholen gesloten, de handel lamgelegd, hevige botsingen tussen de wijken onderling... de inwoners van de stad roepen de politie op haar verantwoordelijkheid te nemen en de orde te herstellen om een bloedbad te voorkomen. Leden van de oppositie blokkeren de route nationale met brandende autobanden. Een wagen van de overheid, op weg van Port-au-Prince naar het zuiden, wordt in brand gestoken. De inzittenden weten zich in veiligheid te brengen door naar een politiebureau te vluchten.

Politiemensen die op weg waren naar het zuiden zien zich gedwongen hulp te zoeken bij het hoofdbureau om hun reis te kunnen vervolgen.

In een pick-up rijden gemaskerde mannen rond. Ze zijn gewapend met stokken, messen en vuurwapens en vallen betogers van het oppositiekamp aan. Twee personen raken zwaar gewond en moeten vervoerd worden naar een ziekenhuis in Port-au-Prince.

De Haïtiaanse Mobiele Eenheid (de CIMO) grijpt in. Ze laat zich niet weerhouden door stenengooiers, gebruiken traangas en verwijderen de barricades en uitgebrande auto's. (HL)

Ontmoeting met burgers

De Haïtiaanse regering heeft een nieuw initiatief genomen om een beter contact met de burgers te bevorderen. Ministers laten zich in verschillende departementen uitnodigen voor gesprekken met de bevolking. Iedere minister laat zien welke projecten zijn of haar ministerie de laatste tijd voltooid heeft. Ieder van de aanwezigen kan daarna vragen stellen en aandacht vragen voor zaken die in zijn of haar streek van belang zijn.

De minister van Landbouw meldt bijvoorbeeld dat hij geld beschikbaar heeft gesteld voor 21.000 ton kunstmest, 1.000 ton zaad en 8 miljoen stekjes voor diverse planten. Ook heeft hij de geitenfokkerij gesubsidieerd. De minister van milieu wijst op de nationale campagne voor herbebossing: 116 miljoen bomen in een periode van drie jaar. De minister van Openbare Werken noemt wat zijn ministerie doet en gedaan heeft voor de modernisering van de vliegvelden van Port-au-Prince, Cap Haïtien en andere; zijn werkzaamheden voor de havens en scheepswerven van Petit-Goâve en Jérémie en de kilometers lange verbeteringen van de wegen. In Port-au-Prince zelf wordt hard gewerkt aan de heropbouw van het regerings- en zakencentrum. De bouw van twee viaducten nadert zijn voltooiing en, groot nieuws, de mogelijkheid van een kabelverbinding met gondels voor acht tot tien personen tussen verschillende wijken wordt serieus bestudeerd. (HM)

